

בחורים וחתוכות

במוסקבה

התעניתי. "הרי אי אפשר למצוא ברחוב, כמוכן מלבדכן, גוף מחוטב?" "אנחנו אוכי לים בעיקר תפוחי אדמה, לחם והמציאות ולא שומרים על דיאטה, שיהיה כוח לעבוד." היא אמרה זאת בכל הרצינות ואני בטוח שהיתה גלוית לב.

★ ★ ★

אלתי אותה אם יהודים עובדים כל היום, ומה עושים הילדים באותו הזמן, היא ספרה על עצמה. תחילה היתה הבושקה הוקנה שומרת עליה בבית, אחר כך סידרו אותה במעון. אמה היתה מכניסה אותה לשב לפני העבודה ולוקחת אותה כי חורה מהעבודה.

אין שום חוק מיוחד המחייב את הגשם לעבוד. אולם מאחר שיוקר המחיה הוא פי שש פנטסטי ואילו רמת המשכורות נמוכה, נאלצות הגשם לעבוד כדי לפרנס את בני המשפחה.

זאת היא אחת התופעות המושכות את עין הזר במוסקבה. בבוקר מוצפים הרחובות בהמוני פועלים הממהרים לעבודה. חצי מהם הן נשים. הן מצוידות לרוב בסלים ריקים. המתמלאים בחזרתן בכיכרות לחם ארוכות, ראשי כרוב וקופסאות שימורים. אפשר למצוא נשים בכל מקום. הן ממלאות תפקידים של נערי מעלית ואפשר לראותן מחזיקות בפטישים כבדים ואיזמלים בבגנים ובעבודות כבישים. כלילה ראיתי נשים מסאטאות את הרחובות.

לעומת זאת, לא רואים כמעט נוער ברחובות. הצעירים נמצאים בבתי-ספר ואוניברסיטות או בצבא. רק לעת ערב רואים קבוצות נוער גדולות בפארקים ובגנים הצבועים יום. הם יושבים בחבורות. שרים ורוקדים ריקודים. זאת צורת הבילוי הנפוצה ביותר של הנוער הרוסי בערים.

בתי הקולנוע מעטים ויקרים. מציגים בהם רק סרטים רוסיים ולפעמים סרט איטלקי או צרפתי. גם בתי הקפה הם מעטים במספר ואילו למלונות הפאר בהם נמצאים התיירים, אסור למקומיים להיכנס.

★ ★ ★

שאלות על חיי יום יום, עברנו לבעיות מדיניות. התפלאתי לשמוע את ריטה מדברת בחופש גמור. היא ענתה על כל שאלותי וגילתה גב ידיעה והתענינות בבעיות שמחוץ לרוסיה. אולם דבר אחד לא יכלה להביא בשום פנים. כשהסברתי לה שאצלנו אפשר להחליף את המשטר, לא התייחסה לי. אמרתי לה: "אצלנו עשוי מדינה סוציאליסטית, אבל אם נרצה נוכל להחליף ולשנות אותה למדינה קפיטליסטית." היא חשבה שאני צוחק.

בשעה שתים-עשרה כלילה הופיע שוטר

עד לפני זמן קצר בלבד היה כל סיפור על החיים ברית-המועצות סנסציה. הארץ הגדולה היתה סגורה ומסוגרת בפני סקרנים ורק לעתים רחוקות היו מתפרסמות כתבות או תמונות על חיי יומיום שם. בשנתיים האחרונות נפתחו שערי ברית-המועצות כמעט לרווחה. אולם רק עם נסיעת המשלחת הישראלית בכדורגל, יכלה קבוצה גדולה של ישראלים לבקר במוסקבה באופן חופשי. בעמודים אלה מתאר יוסף מרימוביץ את החיים הפשוטים בעיר זו.

את יוסף אירמוביץ

פת הפנטומימה. תחילה שוחחנו על דברים של מה בכך. שאלתי אותה מה אוהבות הן נשים ברוסיה לאכול. היא ענתה בפשטות: "מה שיש."

ביסוס להשערה זו. לא ראיתי ולא שמעתי אף אחד. ריטה היתה בחורה פיקחית. היא ידעה מספר מלים אנגליות ואני ידעתי מספר רוסיות, לכן נאלצנו לנהל את שיחתנו בש"אם כן, מדוע אתן כל כך משמינות?"

ינני זוכר בדיוק את היום, אבל זה היה עוד לפני המשחק. החברה יצאו קצת לשוטט בעיר. גירי חלדי ואני יצאנו מהמלון, לבושים בחליפות הייצוג שלנו, עליהן רקום סמל ישראל. לא ידענו לאן ללכת בעיר הגדולה הזו (שבעה מיליון תושבים) ועם מי לדבר. ליד המלון ראינו שתי נערות חוצות את הרחוב. האחת היתה שמה נה ובריאה והשניה רזה ונמוכה יותר. מירי הרנו לרוץ ואותנתו להן בדיעבד שיקרבו אלינו, ושאלנו רוצים לדבר אליהן. הן נעצרו. ניגשנו אליהן ושאלנו ברוסית אם הן מי בנינו אנגלית. שתיהן ענו באנגלית: לא. מאחר שהיה זה לפני המשחק, לא היה לנו הרבה זמן לבנו על נערות שאינן מבינות שפה אנגלית והחלטנו לשמור את החויה הן לפעם אחרת, כשהיה לנו יותר זמן. שאלתי אותן אם הן מסכימות לבוא לאחד מן מקום קרוב שאחרי המשחק. הן ענו כן. אולם מאחר שלא ידעו כלום על המשיחק, היה צורך להשתמש בלוח-כיס ובמחוגי השעון כדי לקבוע עמן את המועד בדיוק.

למעשה, היתה זאת הפעם הראשונה שהתבוננו על נערות רוסייה ברחוב. הן היו בלונדיות כמו רוב הגשם שפגשנו — צברות עות ומאופרות (אגב: השפתן שלהן אינו יורד) היו להן עגילים מזכוכית, תספורת קצרה ונעליים בעלות עקבים רחבים. מאחר יותר למדנו כי התספורות הקצרות החלו לרוסיה חוצות העיר רק לפני ארבעה חודשים לפני כן הלכו כולן בתספורות ארוכות.

ביום המשחק איחרנו יותר משעה, אולם הן עדיין חיכו באותו המקום שקבענו. כפרי צווי, נתנו להן סוכריות ישראליות. הן לקחו, לא אחת, אלא כמה כל אחת, כנראה בשביל חברותיהן. הלכנו לטייל.

★ ★ ★

ידי חלכה מרגריטה, שלא אתן תא שמה המלא אלא אכנה אותה בשם ריטה. היא סיימה את האוניברסיטה ועובדת בתור פקידה. לכבוד הפגישה לבשה שמלה צנועה, כנראה שמלת הערב שלה. אצלנו לובשים שמלות כאלה לעבודה. לשניה שהלכה עם גירי זאת הגבוהה והשמנה, קראו תמרה. אבל היא היתה יותר מני גבוהה בשביל גירי ולפגישה הבאה הבאנו איתנו את רחביה רונבאום והן הביאו ידידה אחת שתשוחח עם גירי.

טיילנו לאורך הרחובות והתבוננו תוך שני חודשים הראוה. רחובותיה הראשיים של מוסקבה מוארים כלילה, אך בתשע-עשר כבר אין בהם תנועה של אנשים. הרבה פחות מבתל-אביב. רחוב גרוסקי הוא הרחוב הגדול והמרכזי שבעיר. הוא גם היחיד שכל אורכו ישנן תנויות עם חלונות ראוה. בעיקר תנויות של דברי הלבשה ומצרכי מזון — ביחוד שימורים.

חלונות הראוה אינם מפוארים. הם מסוידים בפשטות וללא השיכלולים הדיקורטיביים שאצלנו. מעניין שכולם מוארים בחשך מל רגיל. אין כמעט למצוא אור ניאון. הגענו עד לגן ציבורי והתישבנו על ספסל. זוג שישב מולנו ברח. אודה על האמת שכשי יצאתי מן המלון חשתי שעוקבים אחרי, היתה לי הרגשה שכל הזמן מסתכלים עלי ועל תנועותי. אבל לא יכולתי למצוא כל

חתיכות במוסקבה. צילמתי תמונה זו בשעת ביקורנו במוזיאון שבתוך מבצר הקרמלין. זאת היתה אחת הפעמים הבודדות בהן ראיתי בחורה יפה (שניה משמאל, בחליפה) בעיר. תלבושותיהן של נשי מוסקבה מפורות בגיורתן בעשרים שנה אחרי אופנת-בגדי המערב.